

STRATEJİ ONLINE EĞİTİM

2025-2026 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI 10. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DERSİ

II. DÖNEM II. YAZILI SORULARI

1. SENARYOYA GÖRE

1) Aşağıdaki parçayı okuyunuz ve soruları cevaplayınız.

1. Metin

ORHUN YAZITLARI

Üze kök tengri basmasar,
asra yağız yer delinmeser,
Türk budun ilini törüsin kim artatı udaçı erti?
Türk budun ertin ökün.

Günümüz Türkçesi

Üstte mavi gök çökmedikçe, altta yağız yer delinmedikçe Türk milletinin devletini ve töresini kim bozabilir? Ey Türk milleti, kendine dön ve düşün!

2. Metin

Üze tengri basmış, asra yer delinmiş, ikin ara kişi oğlu kılınmış. Kişi oğlunda üze eçüm apam Bumın Kağan, İstemi Kağan olurmuş. Olurupan Türk budunung ilin törüsin tuta birmiş, iti birmiş. Dört bulungdaki budunug kop almış, kop baz kılmış.

Günümüz Türkçesi

Gökyüzü yaratılmış, yer yaratılmış, ikisinin arasında insanoğlu yaratılmıştır. İnsanların başına atalarım Bumın Kağan ile İstemi Kağan geçmiştir. Türk milletinin devletini ve töresini düzenleyip yönetmişler. Dört bir yandaki milletleri kendilerine bağlamışlar.

a. Parçada kullanılan dil ve anlatım özelliklerinden iki tanesini örnekleriyle açıklayınız.

b. Metinde verilmek istenen temel düşünceyi yazınız.

c. “Türk milletinin devletini ve töresini kim bozabilir?” sözüyle verilmek istenen mesajı günümüz toplumsal hayatıyla ilişkilendiriniz.

2) Aşağıdaki parçayı okuyunuz ve soruları cevaplayınız.

KÖROĞLU DESTANI

“Bolu Beyi, seyis Yusuf’a çok güzel bir tay bulmasını emretmişti. Yusuf günlerce dolaştıktan sonra zayıf, cılız görünen bir tay getirdi. Bolu Beyi bu duruma öfkeleni. Yusuf’un gözlerine mil çekti. Yusuf’un oğlu Ruşen Ali, babasının yaşadığı bu haksızlığı unutmadı. Günlerce o tayla ilgilendi. Tay büyüdü, güçlendi ve dillere destan Kırat oldu. Ruşen Ali de zamanla Köroğlu adıyla tanındı. Halkın hakkını savunan bir kahraman hâline geldi.”

a. Parçada destan geleneğine ait üç özelliği yazınız.

b. Metinde öne çıkan toplumsal değerleri belirtiniz.

c. Köroğlu’nun yaşadığı olayların onun karakterini nasıl şekillendirdiğini açıklayınız.

3) Aşağıdaki şiiri okuyunuz ve soruları cevaplayınız.

TERKİB-İ BENT

“Hak şerleri hayr eyler
Zannetme ki gayr eyler
Ârif anı seyr eyler
Mevlâ görelim neyler
Neylerse güzel eyler”
— Ziya Paşa

Bir öğrenci, şiirle ilgili aşağıdaki değerlendirmeyi yapmıştır:

“Şiir sade bir halk diliyle yazılmıştır. Nazım birimi dördlüktür. Şiirde yarım kafiye kullanılmıştır. Şair kadenci bir anlayışı reddetmiş, insanın her şeyi değiştirebileceğini savunmuştur. Ayrıca şiirde didaktik bir söyleyiş yoktur.”

a. Öğrencinin yaptığı değerlendirmedeki yanlış bilgileri bularak düzeltiniz.

b. Şiirin temasını yazınız.

c. Şiirde kullanılan ahenk unsurlarından iki tanesini belirtiniz.

4) Aşağıdaki parçayı okuyunuz ve aşamalı soruları cevaplayınız.

EYLÜL

Suat, gün boyunca içine çöken huzursuzluğu anlamaya çalışıyordu. Konaktaki herkes günlük işleriyle meşguldü ancak onun zihninde sürekli aynı düşünceler dolaşıyordu. İçinden çıkamadığı duygular, onu sessizliğe sürüklüyordu. Necip'in konuşmaları bazen ona teselli gibi geliyor, bazen de daha büyük bir kararsızlığın içine itiyordu. Akşam vakti pencerenin önünde uzun süre dışarıyı seyretti. Gökyüzü kararmış, rüzgâr iyice sertleşmişti. İçindeki karmaşa da tıpkı bu hava gibi giderek ağırlaşıyordu.

Birinci Aşama

Kendinizi Suat'ın yerine koyarak hissedeceğiniz iki duyguyu yazınız.

İkinci Aşama

Yazdığınız duyguları metindeki olay ve durumlarla ilişkilendirerek açıklayınız.

Üçüncü Aşama

Metindeki psikolojik çözümleme anlayışının romana nasıl katkı sağladığını açıklayınız.

5) Aşağıdaki metni okuyunuz ve soruları cevaplayınız.

DİVANU LUGATİ'T-TÜRK

“Türklerin dili en açık ve anlaşılır dillerdendir. Türkler sözlerini yerinde kullanır. Misafire değer verir, büyüklere saygı gösterirler. Yiğitlik ve doğruluk onlar için büyük önem taşır. Bir kimse verdiği sözü yerine getirmezse toplum içinde değer kaybeder.”

a. Parçada Türk toplumuna ait kültürel unsurlardan üç tanesini yazınız.

b. Metinden hareketle Türk toplum yapısıyla ilgili çıkarımlarda bulununuz.

c. Metindeki değerlerin günümüzdeki yansımalarını örneklerle açıklayınız.

6) Aşağıda bir fablın serim ve düğüm bölümü verilmiştir. Yönergelere göre metni tamamlayınız.

SERİM

Yönerge:

Olayın geçtiği mekânı ve kahramanları tanıtınız.

Tilkinin kurnaz, horozun dikkatli olduğunu sezdiriniz.

Yazınızı 5 cümle ile sınırlandırınız.

Ormanın kenarında, eski bir değirmenin yanında yaşayan bir horoz vardı.

DÜĞÜM

Bir sabah tilki, horozun yanına yaklaşarak ona dostça sözler söylemeye başladı. Horozu aşağı inmeye ikna etmeye çalıştı. Horoz önce bu sözlere inanacak gibi oldu ancak uzaktan gelen av köpeklerinin sesini duyunca birden dikkat kesildi. Tilki ise telaşlanmaya başladı.

ÇÖZÜM

Yönerge:

Olayı mantıklı ve tutarlı biçimde 3 cümle ile sonuçlandırınız.

ÖĞÜT

Yönerge:

Fablın vermek istediği mesajı kısa ve etkili bir cümleyle yazınız.

SORULARIN ÇÖZÜMLERİ İÇİN TIKLAYIN

<https://youtu.be/CwW-9iqzqjc?si=uoUt6lqlIN5zdeJX>

CEVAP ANAHTARI

1. SORU

a. Parçada kullanılan dil ve anlatım özellikleri:

Öğüt verici anlatım vardır.

“Ey Türk milleti, kendine dön ve düşün!” sözüyle millete öğüt verilmiştir.

Coşkulu ve hitabet üslubu kullanılmıştır.

“Türk milletinin devletini ve töresini kim bozabilir?” ifadesi etkileyici ve güçlü bir söyleyiş taşımaktadır.

b. Metinde verilmek istenen temel düşünce; Türk milletinin birlik ve beraberliğini koruduğu sürece güçlü kalacağıdır.

c. Bu sözle milletin sahip olduğu değerleri koruduğu müddetçe yıkılmayacağı anlatılmaktadır. Günümüzde de toplumların güçlü olması; birlik, dayanışma ve ortak değerlere sahip çıkmalarıyla mümkündür. Toplum içindeki ayrılık ve çatışmalar ise devlet düzenini zayıflatabilir.

2. SORU

a.Parçada destan geleneğine ait özellikler:

Kahramanlık temasının işlenmesi

Olağanüstü güçte bir atın (Kırat) bulunması

Halkın hakkını savunan ideal kahraman tipinin yer alması

b. Metinde öne çıkan toplumsal değerler:

Adalet

Cesaret

Baba sevgisi

Haksızlığa karşı mücadele

Halkı koruma düşüncesi

c. Köroğlu, babasına yapılan haksızlıktan etkilenmiş ve bu olay onun mücadelecisi bir kişilik kazanmasına neden olmuştur. Yaşadığı acılar onu güçlü, cesur ve adalet savunucusu bir kahramana dönüştürmüştür.

3. SORU

a. Yanlış bilgiler ve doğruları:

“şiiir sade halk diliyle yazılmıştır.” ifadesi yanlıştır.

şiiirde Divan edebiyatına ait söyleyiş özellikleri vardır.

“şair kaderci anlayışı reddetmiştir.” ifadesi yanlıştır.

şair, Allah’ın yaptığı her için güzel olduğunu savunmaktadır.

“şiiirde didaktik söyleyiş yoktur.” ifadesi yanlıştır.

şiiirde öğüt verici ve düşündürücü bir anlatım vardır.

b. şiirin teması; tevekkül ve Allah’ın takdirine güvenmedir.

c.şiiirde kullanılan ahenk unsurları:

Kafiye ve redif kullanılması

Tekrar edilen sözlerle ritim oluşturulması

4. SORU

Birinci Aşama

Örnek duygular:

Kararsızlık

Huzursuzluk

İkinci Aşama

Suat, yaşadığı duygusal karmaşa nedeniyle kararsızlık hissetmektedir.

İç dünyasında sürekli düşüncelerle boğuştuğu için huzursuzluk yaşamaktadır.

Üçüncü Aşama

Psikolojik çözümleme anlayışı, karakterlerin iç dünyasını ayrıntılı biçimde tanımamızı sağlamıştır. Böylece roman daha gerçekçi ve derinlikli hâle gelmiştir.

5. SORU

a. Türk toplumuna ait kültürel unsurlar:

Misafire değer verme

Büyüklerle saygı gösterme

Doğruluk ve sözünde durma anlayışı

b. Metinden hareketle Türk toplumunun dayanışmaya, dürüstlüğe ve ahlaki değerlere önem veren bir toplum olduğu çıkarılabilir.

c. Günümüzde de misafirperverlik, büyüklere saygı ve sözünde durma gibi değerler toplumda önemsenmektedir. Örneğin insanlar misafirlerini en iyi şekilde ağırlamaya çalışmakta, güvenilir kişiler toplum içinde daha çok saygı görmektedir.

6. SORU

SERİM (Örnek)

Ormanın kenarında, eski bir değirmenin yanında yaşayan bir horoz vardı. Her sabah yüksek sesle öter, çevresindeki hayvanlara günün başladığını haber verirdi. Yakındaki çalılıkta yaşayan tilki ise sürekli onu izlerdi. Tilki, tatlı sözlerle istediğini elde etmeyi seven kurnaz bir hayvandı. Horoz ise tehlikeleri önceden fark etmeye çalışan dikkatli bir hayvandı.

ÇÖZÜM

Horoz, av köpeklerinin yaklaştığını söyleyince tilki korkuyla kaçmaya başladı. Horoz böylece tilkinin gerçek niyetini anlamış oldu. Tilki ise kurnazlığının her zaman işe yaramayacağını öğrendi.

ÖĞÜT

Tatlı sözlere hemen kanmamak gerekir.

STRATEJİ ONLINE EĞİTİM

2025-2026 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI 10. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DERSİ

II. DÖNEM II. YAZILI SORULARI

2. SENARYOYA GÖRE

1)

Aşağıdaki parçayı okuyunuz ve parçaya göre soruları cevaplayınız.

YUNUS EMRE

“Mal sahibi, mülk sahibi,

Hani bunun ilk sahibi?

Mal da yalan mülk de yalan,

Var biraz da sen oyalan.

Bir kez gönül yıktın ise

Bu kıldığın namaz değil.

Yetmiş iki millet dahi

Elin yüzün yumaz değil.”

a. Parçada “Dünden Bugüne” temasıyla ilişkilendirilebilecek iki evrensel değer yazınız.

b. Şiirde verilmek istenen temel düşünceyi açıklayınız.

c. Şairin insan ilişkilerine bakışını günümüz toplumsal hayatıyla ilişkilendiriniz.

2) Aşağıdaki parçayı okuyunuz ve parçaya göre soruları cevaplayınız.

DİVANU LUGATİ’T-TÜRK

“Türkler misafire ikram etmeyi severler. Büyüklerine saygıda kusur etmezler. Verdikleri sözü yerine getirmeye dikkat ederler. Bir kişi toplum içinde güven kazanmak istiyorsa doğruluktan ayrılmamalıdır.”

a. Parçada yer alan kültürel değerlere üç örnek yazınız.

b. Metinden hareketle Türk toplum yapısıyla ilgili çıkarımlarda bulununuz.

c. Parçada anlatılan değerlerin günümüzde devam edip etmediğini örneklerle değerlendiriniz.

3) Aşağıdaki parçayı okuyunuz ve parçaya göre soruları cevaplayınız.

DEDE KORKUT HİKÂYELERİ

“Dirse Han’ın oğlu Boğaç Han, meydanda azgın boğayı yenince bütün Oğuz beyleri onun yiğitliğini konuşmaya başladı. Dedem Korkut geldi, dua etti ve ona ‘Boğaç’ adını verdi. Oğuz beyleri de onun adına şölen düzenlediler.”

a. Parçada destan geleneğinden halk hikâyesine geçiş özelliği gösteren iki unsur yazınız.

b. Metinde yer alan toplumsal değerleri belirtiniz.

c. Ad verme geleneğinin Türk kültüründeki önemini açıklayınız.

4)

Aşağıdaki metni okuyunuz ve soruyu cevaplayınız.

Bir öğrenci, aşağıdaki şiirle ilgili inceleme yapmıştır.

KOŞMA

“İncecikten bir kar yağar

Tozar Elif Elif diye

Deli gönül abdal olmuş

Gezer Elif Elif diye”

— Karacaoğlan

Öğrenci şu değerlendirmeyi yapmıştır:

“Şiir aruz ölçüsüyle yazılmıştır. Ağır ve sanatlı bir dil kullanılmıştır. Şiirde bireysel duygulara yer verilmemiştir. ‘Elif Elif diye’ sözü şiirin ahengini bozmuştur. Şiirde halk söyleyişine ait unsurlar yoktur.”

Öğrencinin yaptığı değerlendirmedeki yanlış bilgileri gerekçeleriyle açıklayınız.

5) Aşağıda bir fabl verilmiştir. Eksik bırakılan bölümleri yönergeleri takip ederek yazınız.

SERİM

Yönerge:

Olayın geçtiği mekânı ve kahramanları tanıtınız.

Kaplumbağanın sabırlı, tavşanın ise kendine aşırı güvenen bir karakter olduğunu sezdiriniz.

Yazınızı 5 cümle ile sınırlandırınız.

Geniş bir ormanın yakınındaki toprak yolda bir tavşan ile kaplumbağa yaşarmış.

DÜĞÜM

Bir gün tavşan, kaplumbağanın yavaş hareket etmesiyle alay etmeye başladı. Kaplumbağa ise sakin bir şekilde yarışmayı teklif etti. Yarış başladığında tavşan hızla öne geçti. Kaplumbağa ise durmadan yürümeye devam etti.

ÇÖZÜM

Yönerge:

Olayı mantıklı ve tutarlı biçimde 3 cümle ile sonuçlandırınız.

ÖĞÜT

Yönerge: Fablın vermek istediği mesajı kısa ve etkili bir cümleyle yazınız.

SORULARIN ÇÖZÜMLERİ İÇİN TIKLAYIN

https://youtu.be/9IxeCBc_buw?si=AR_Zt2dgS9NcyC-Q

CEVAP ANAHTARI

1. SORU

a. Parçada “Dünden Bugüne” temasıyla ilişkilendirilebilecek evrensel değerler:

İnsan sevgisi

Hoşgörü ve alçakgönüllülük

b.Şiirde verilmek istenen temel düşünce; dünya malının geçici olduğu, önemli olanın insan kırmamak ve iyi bir insan olarak yaşamaktır.

c.Şair, insan ilişkilerinde sevgiye ve gönül kazanmaya önem vermektedir. Günümüzde de insanların birbirine saygılı davranması, kırıncı olmaması ve empati kurması toplumsal huzur açısından önemlidir. Maddi değerlerden çok manevi değerlere önem verilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

2. SORU

a. Parçada yer alan kültürel değerlere örnekler:

Misafire ikramda bulunma

Büyüklerle saygı gösterme

Doğru ve güvenilir olma

b.Metinden hareketle Türk toplumunun dayanışmaya, ahlaki değerlere ve güvene önem veren bir toplum olduğu çıkarılabilir. Toplum içinde saygınlık kazanmanın temel şartı dürüst davranmaktır.

c.Bu değerlerin büyük bölümü günümüzde hâlâ devam etmektedir. Örneğin insanlar misafirlerini ağırlamaya önem vermekte, yaşlılara saygı göstermektedir. Ayrıca iş hayatında ve sosyal ilişkilerde güvenilir insanlar daha fazla değer görmektedir.

3. SORU

a.Parçada destandan halk hikâyesine geçiş özelliği gösteren unsurlar:

Kahramanlık ve yiğitlik temasının bulunması

Dedem Korkut’un gelip dua ederek ad vermesi

b.Metinde yer alan toplumsal değerler:

Cesaret

Yiğitlik

Toplumsal dayanışma

Geleneklere bağlılık

c. Türk kültüründe ad verme geleneği önemli bir yere sahiptir. Kişinin gösterdiği başarıya veya özelliğe göre ad verilmesi, toplum içinde saygınlık kazanmayı simgeler. Bu gelenek kişinin kimliğini ve toplumdaki yerini güçlendirmektedir.

4. SORU

Yanlış bilgiler ve doğruları:

“Şiir aruz ölçüsüyle yazılmıştır.” ifadesi yanlıştır.

Şiir hece ölçüsüyle yazılmıştır.

“Ağır ve sanatlı bir dil kullanılmıştır.” ifadesi yanlıştır.

Şiirde sade ve anlaşılır bir halk dili kullanılmıştır.

“Şiirde bireysel duygulara yer verilmemiştir.” ifadesi yanlıştır.

Şiirde aşk ve özlem gibi bireysel duygular işlenmiştir.

“‘Elif Elif diye’ sözü şiirin ahengini bozmuştur.” ifadesi yanlıştır.

Bu tekrar şiire ahenk ve ritim katmıştır.

“Şiirde halk söyleyişine ait unsurlar yoktur.” ifadesi yanlıştır.

Şiirde halk edebiyatına özgü söyleyiş özellikleri bulunmaktadır.

5. SORU

SERİM (Örnek)

Geniş bir ormanın yakınındaki toprak yolda bir tavşan ile kaplumbağa yaşarmış. Tavşan, hızlı koşmasıyla sürekli övünürmüş. Kaplumbağa ise sessiz ve sakin davranırmış. Tavşan, diğer hayvanların yanında kaplumbağayla alay etmeyi severmiş. Kaplumbağa ise sabırla hareket etmeye devam edermiş.

ÇÖZÜM

Tavşan yarış sırasında bir ağacın altında uyuyakaldı. Kaplumbağa durmadan yürüyerek tavşanı geçti ve yarışı kazandı. Tavşan ise aşırı özgüveninin ona zarar verdiğini anladı.

ÖĞÜT

Sabırlı ve kararlı olanlar sonunda başarıya ulaşır.

STRATEJİ ONLINE EĞİTİM

2025-2026 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI 10. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DERSİ

II. DÖNEM II. YAZILI SORULARI

3. SENARYOYA GÖRE

1) Aşağıdaki parçayı okuyunuz ve parçaya göre soruları cevaplayınız.

KABUSNAME

“Ey oğul! İyi huylu, yumuşak sözlü ol. İnsanlara karşı kibirlenme. Çünkü kibir insanı halkın gözünden düşürür. Bilgili insanlarla dostluk kur; bilgisiz kişilerle fazla yakınlık etme. Her sözü yerinde söyle ve kimseyi incitecek davranışlarda bulunma.”

a. Parçada verilmek istenen temel düşünceyi yazınız.

b. Metindeki öğütlerden iki tanesini günümüz insan ilişkileriyle ilişkilendiriniz.

c. Parçanın dil ve anlatım özelliklerinden iki tanesini belirtiniz.

2) Aşağıdaki parçayı okuyunuz ve parçaya göre soruları cevaplayınız.

DEDE KORKUT HİKÂYESİ

“Salur Kazan, otağının yağmalandığını öğrenince büyük bir üzüntü yaşadı. Yiğitlerini etrafına topladı. Hep birlikte düşmanın üzerine yürüdüler. Uzun mücadelelerden sonra esir edilenleri kurtarıp obaya geri döndüler. Oğuz beyleri onların dönüşünü büyük bir sevinçle karşıladı.”

a. Parçada geçen toplumsal değerlerden üç tanesini yazınız.

b. Metinde öne çıkan kahramanlık anlayışını açıklayınız.

c. Parçanın “Nesillerin Mirası” temasıyla ilişkisini açıklayınız.

3)Aşağıdaki parçayı okuyunuz ve parçaya göre soruları cevaplayınız.

KUTADGU BİLİĞ

“İnsan diline dikkat etmeli, düşünmeden konuşmamalıdır. Nice insanlar vardır ki söyledikleri kötü sözler yüzünden dostlarını kaybetmişlerdir. Akıllı kişi sözünü ölçerek söyler. Çünkü dil, insanı hem yükseltir hem de zor duruma düşürür.”

a. Metinde anlatılan düşünceyi kendi cümlelerinizle açıklayınız.

b. Parçada dilin insan hayatındaki önemine nasıl vurgu yapılmıştır?

c. Metindeki düşüncelerin günümüzde geçerliliğini koruyup korumadığını örneklerle açıklayınız.

4) Aşağıdaki metni okuyunuz ve soruyu cevaplayınız.

Bir öğrenci, aşağıdaki şiirle ilgili inceleme yapmıştır.

TÜRKÜ

“Bülbülüm altın kafeste

Ah çekiyor nefeste

Yarım gurbet ellere gitmiş

Gözüm kaldı yollarda”

Öğrenci şu değerlendirmeyi yapmıştır:

“Şiirde ağır ve süslü bir dil kullanılmıştır. Şiirin konusu toplum sorunlarıdır. ‘Yollarda’ sözcüğü redif değildir. Şiirde bireysel duygulara yer verilmemiştir. Türk halk edebiyatına ait özellikler bulunmamaktadır.”

Öğrencinin yaptığı değerlendirmedeki yanlış bilgileri gerekçeleriyle açıklayınız.

5) Aşağıda bir fabl verilmiştir. Eksik bırakılan bölümleri yönergeleri takip ederek yazınız.

SERİM

Yönerge:

Olayın geçtiği mekânı ve kahramanları tanıtınız.

Karınca'nın çalışkan, çekirgenin tembel olduğunu sezdiriniz.

Yazınızı 5 cümle ile sınırlandırınız.

Yaz mevsiminde geniş bir çayırdaki yaşayan bir karınca ile çekirge varmış.

DÜĞÜM

Karınca gün boyunca yiyecek taşırken çekirge saz çalıp eğleniyordu. Günler hızla geçti ve kış mevsimi geldi. Karınca yuvasında biriktirdiği yiyeceklerle rahatça yaşarken çekirge aç kalmaya başladı. Sonunda çekirge, karınca'nın kapısını çaldı.

ÇÖZÜM

Yönerge:

Olayı mantıklı ve tutarlı biçimde 3 cümle ile sonuçlandırınız.

ÖĞÜT

Yönerge:

Fabla'nı vermek istediği mesajı kısa ve etkili bir cümleyle yazınız.

SORULARIN ÇÖZÜMLERİ İÇİN TIKLAYIN

https://youtu.be/k2slEo_DaTs?si=HyS02jZ68RbpFn2k

CEVAP ANAHTARI

1. SORU

a.

Metinde verilmek istenen temel düşünce; insanların saygılı, ölçülü ve alçakgönüllü davranmaları gerektiğidir.

b.

İnsanlara karşı kibirli davranmamak günümüzde sağlıklı arkadaşlık ilişkileri kurulmasını sağlar.

Düşünmeden konuşmamak insanların birbirini kırmamasını önler ve iletişimi güçlendirir.

c.

Öğüt verici anlatım kullanılmıştır.

Açık ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır.

2. SORU

a.

Parçada geçen toplumsal değerler:

Dayanışma

Cesaret

Yardımlaşma

b.

Metinde kahramanlık; toplumu korumak, birlik içinde hareket etmek ve zorluklara karşı mücadele etmek şeklinde verilmiştir.

c.

Parça, Türk kültürüne ait kahramanlık, birlik ve dayanışma değerlerini yeni nesillere aktardığı için “Nesillerin Mirası” temasıyla ilişkilidir.

3. SORU

a.

Metinde insanların konuşurken dikkatli olması gerektiği anlatılmaktadır. Çünkü düşünmeden söylenen sözler insan ilişkilerine zarar verebilir.

b.

Parçada dilin insanı hem yüceltebileceği hem de zor durumda bırakabileceği belirtilerek konuşmanın önemine vurgu yapılmıştır.

c.

Bu düşünceler günümüzde de geçerlidir. Örneğin sosyal medyada düşünmeden yapılan paylaşımlar insanlar arasında tartışmalara neden olabilmektedir. Güzel ve saygılı konuşan kişiler ise çevrelerinde daha çok değer görmektedir.

4. SORU

Yanlış bilgiler ve doğruları:

“Şiirde ağır ve süslü bir dil kullanılmıştır.” ifadesi yanlıştır.

Şiirde sade ve anlaşılır bir halk dili kullanılmıştır.

“Şiirin konusu toplum sorunlarıdır.” ifadesi yanlıştır.

Şiirde ayrılık ve özlem duygusu işlenmiştir.

“‘Yollarda’ sözcüğü redif değildir.” ifadesi yanlıştır.

Ortak görev ve anlam taşıyan ekler redif oluşturmuştur.

“Şiirde bireysel duygulara yer verilmemiştir.” ifadesi yanlıştır.

Şiirde özlem ve hüznün gibi bireysel duygular bulunmaktadır.

“Türk halk edebiyatına ait özellikler bulunmamaktadır.” ifadesi yanlıştır.

Şiirde halk edebiyatına özgü sade dil ve türkü nazım biçimi özellikleri vardır.

5. SORU

SERİM (Örnek)

Yaz mevsiminde geniş bir çayırdaki yaşayan bir karınca ile çekirge varmış. Karınca sabah erkenden çalışmaya başlar, yiyecek toplamaktan hiç vazgeçmezmiş. Çekirge ise bütün gün saz çalıp şarkı söylemiş. Karınca onu çalışması için uyarsa da çekirge bu sözleri önemsemezmiş. Günler geçtikçe karınca yuvasını doldurmuş, çekirge ise eğlenmeye devam etmiş.

ÇÖZÜM

Çekirge, karıncadan yardım isteyerek yaptığı hatayı anladığını söyledi. Karınca ona biraz yiyecek verdi ancak çalışmanın önemini de anlattı. Çekirge o günden sonra daha sorumluluk sahibi davranmaya başladı.

ÖĞÜT

Çalışkan olanlar gelecekte zorluk yaşamaz.

STRATEJİ ONLINE EĞİTİM

2025-2026 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI 10. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DERSİ

II. DÖNEM II. YAZILI SORULARI

4. SENARYOYA GÖRE

1) Aşağıdaki parçayı okuyunuz ve parçaya göre soruları cevaplayınız.

ATABETÜ'L HAKAYIK

“Bilgili insan, sözünü düşünerek söyler. Cahilin sözü ise kendisine zarar verir. İnsan dilini korursa saygınlığını da korur. Nice insanlar vardır ki düşünmeden söyledikleri sözler yüzünden dostlarını kaybetmişlerdir. Akıllı kişi ise sabırlı davranır ve öfkesine yenilmez.”

a. Parçada verilmek istenen temel düşünceyi yazınız.

b. Metinde anlatılan düşüncelerin günümüz insan ilişkileri açısından önemini açıklayınız.

c. Parçanın dil ve anlatım özelliklerinden iki tanesini belirtiniz.

2)Aşağıdaki parçayı okuyunuz ve parçaya göre soruları cevaplayınız.

ORHUN YAZITLARI

“Türk milleti için gece uyumadım, gündüz oturmadım. Küçük kardeşim Kül Tigin ile birlikte çalıştım. Aç milleti doyurdum, çıplak milleti giydirdim. Az milleti çok ettim. Fakir milleti zengin ettim.”

a. Metinde devlet yöneticisinin millete karşı sorumluluklarını açıklayınız.

b. Parçada öne çıkan yönetim anlayışını belirtiniz.

c. Metnin “Dünden Bugüne” temasıyla ilişkisini açıklayınız.

3) Aşağıdaki parçayı okuyunuz ve parçaya göre soruları cevaplayınız.

DEDE KORKUT HİKÂYELERİ

“Bamsı Beyrek uzun yıllar tutsak kaldıktan sonra obasına döndü. Onu gören annesi ve babası büyük bir sevinç yaşadı. Oğuz beyleri onun için şölen düzenlediler. Beyrek, dostlarına kavuştuğu için Allah’a şükretti.”

a. Parçada yer alan kültürel değerlere üç örnek yazınız.

b. Metindeki aile bağlarının önemini açıklayınız.

c. Parçanın destandan halk hikâyesine geçiş özelliği taşıyan yönünü belirtiniz.

4) Aşağıdaki metni okuyunuz ve soruyu cevaplayınız.

Bir öğrenci, aşağıdaki şiirle ilgili inceleme yapmıştır.

KOŞMA

“Ben giderim adım kalır

Dostlar beni hatırlasın

Düğün olur bayram gelir

Dostlar beni hatırlasın”

— Âşık Veysel

Öğrenci şu değerlendirmeyi yapmıştır:

“Şiirde ağır ve anlaşılması zor bir dil kullanılmıştır. Şiirin konusu kahramanlıktır. ‘Dostlar beni hatırlasın’ dizesi şiirin ahengini bozmuştur. Şiirde bireysel duygular bulunmamaktadır. Halk edebiyatına ait özellikler görülmez.”

Öğrencinin yaptığı değerlendirmedeki yanlış bilgileri gerekçeleriyle açıklayınız.

5) Aşağıda bir fabl verilmiştir. Eksik bırakılan bölümleri yönergeleri takip ederek yazınız.

SERİM

Yönerge:

Olayın geçtiği mekânı ve kahramanları tanıtınız.

Aslanın güçlü, farenin küçük ama yardımsever olduğunu sezdiriniz.

Yazınızı 5 cümle ile sınırlandırınız.

Büyük bir ormanın derinliklerinde güçlü bir aslan yaşarmış.

DÜĞÜM

Bir gün fare yanlışlıkla uyuyan aslanın üzerine çıktı. Aslan öfkeyle fareyi yakaladı. Fare, bir gün kendisine yardım edebileceğini söyleyerek aslandan af diledi. Aslan bu söze gülse de fareyi serbest bıraktı.

ÇÖZÜM

Yönerge:

Olayı mantıklı ve tutarlı biçimde 3 cümle ile sonuçlandırınız.

ÖĞÜT

Yönerge:

Fablın vermek istediği mesajı kısa ve etkili bir cümleyle yazınız.

SORULARIN ÇÖZÜMLERİ İÇİN TIKLAYIN

https://youtu.be/-Z0QOGYukn0?si=RjUv7jsuxFxJ1I_M

CEVAP ANAHTARI

1. SORU

a.

Metinde verilmek istenen temel düşünce; insanların konuşmalarına dikkat etmeleri, sabırlı ve ölçülü davranmaları gerektiğidir.

b.

Günümüzde düşünmeden söylenen sözler insan ilişkilerine zarar verebilmektedir. İnsanların saygılı ve kontrollü konuşmaları arkadaşlıkların ve toplumsal ilişkilerin daha sağlıklı olmasını sağlar.

c.

Öğüt verici anlatım kullanılmıştır.

Açık ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır.

2. SORU

a.

Metinde devlet yöneticisinin halkın ihtiyaçlarını karşılaması, milleti koruması ve refah seviyesini yükseltmesi gerektiği anlatılmaktadır.

b.

Parçada halkını düşünen, çalışkan ve fedakâr bir yönetim anlayışı öne çıkmaktadır.

c.

Metin, geçmişteki yönetim anlayışının millet sevgisi ve hizmet düşüncesine dayandığını göstermektedir. Bu değerler günümüzde de önemini koruduğu için “Dünden Bugüne” temasıyla ilişkilidir.

3. SORU

a.

Parçada yer alan kültürel değerler:

Aile bağları

Dayanışma

Şükretme geleneği

b.

Metinde aile bireylerinin birbirine duyduğu sevgi ve özlem ön plana çıkarılmıştır. Bu durum Türk toplumunda aile bağlarının güçlü olduğunu göstermektedir.

c.

Parçada kahramanlık unsurlarıyla birlikte günlük yaşama ait ayrıntılar bulunması, destandan halk hikâyesine geçiş özelliği taşıdığını göstermektedir.

4. SORU

Yanlış bilgiler ve doğruları:

“Şiirde ağır ve anlaşılması zor bir dil kullanılmıştır.” ifadesi yanlıştır.

Şiirde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır.

“Şiirin konusu kahramanlıktır.” ifadesi yanlıştır.

Şiirde ölümden sonra hatırlanma isteği ve dostluk teması işlenmiştir.

“‘Dostlar beni hatırlasın’ dizesi şiirin ahengini bozmuştur.” ifadesi yanlıştır.

Tekrarlanan bu dize şiire ahenk ve ritim katmıştır.

“Şiirde bireysel duygular bulunmamaktadır.” ifadesi yanlıştır.

Şiirde özlem, hatırlanma isteği ve duygusal söyleyiş vardır.

“Halk edebiyatına ait özellikler görülmez.” ifadesi yanlıştır.

Şiirde halk edebiyatına özgü sade dil ve koşma özellikleri bulunmaktadır.

5. SORU

SERİM (Örnek)

Büyük bir ormanın derinliklerinde güçlü bir aslan yaşarmış. Ormandaki bütün hayvanlar ondan korkarmış. Küçük bir fare ise yuvasında sakin bir hayat sürermiş. Fare, diğer hayvanlara yardım etmeyi seven iyi kalpli bir hayvanmış. Aslan ise gücüne çok güvenirmiş.

ÇÖZÜM

Bir gün aslan avcılarının kurduğu ağa yakalandı. Aslanın sesini duyan fare hemen gelip ağı kemirmeye başladı. Fare kısa sürede ağı parçalayarak aslanı kurtardı.

ÖĞÜT

Küçük görülen kişiler bile büyük iyilikler yapabilir.

STRATEJİ ONLINE EĞİTİM

2025-2026 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI 10. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DERSİ

II. DÖNEM II. YAZILI SORULARI

5. SENARYOYA GÖRE

1) Aşağıdaki parçayı okuyunuz ve parçaya göre soruları cevaplayınız.

KUTADGU BİLİĞ

“İnsan için en büyük zenginlik akıldır. Akıllı kişi her işini düşünerek yapar. Öfke ile hareket eden insan ise sonunda pişman olur. Sabırlı ve bilgili kişiler toplum içinde değer kazanır. İnsan diline sahip olursa kendisini de korumuş olur.”

a. Parçada verilmek istenen temel düşünceyi yazınız.

b. Metindeki düşüncelerin günümüz yaşamındaki önemini açıklayınız.

c. Metinde akıl ve sabır kavramlarının nasıl ilişkilendirildiğini belirtiniz.

2) Aşağıdaki parçayı okuyunuz ve parçaya göre soruları cevaplayınız.

YUNUS EMRE

“Ben gelmedim dava için

Benim işim sevi için

Dostun evi gönüllerdir

Gönüller yapmaya geldim”

a. Şiirde verilmek istenen temel düşünceyi açıklayınız.

b. Şairin insan ilişkilerine bakışını günümüz toplumsal hayatıyla ilişkilendiriniz.

c. Şiirde öne çıkan evrensel değerlere iki örnek yazınız.

3)Aşağıdaki parçayı okuyunuz ve parçaya göre soruları cevaplayınız.

DEDE KORKUT HİKÂYELERİ

“Kan Turalı, düşmanlarla yaptığı zorlu mücadeleden sonra sevdiği kişiye kavuştu. Oğuz beyleri onun yiğitliğini övdüler. Babası onunla gurur duydu ve obada büyük bir şölen düzenlendi. Herkes bu mutluluğu birlikte paylaştı.”

a. Parçada yer alan toplumsal değerlere üç örnek yazınız.

b. Metinde aile bağlarının önemini açıklayınız.

c. Parçanın destandan halk hikâyesine geçiş özelliği taşıyan yönünü belirtiniz.

4) Aşağıdaki parçayı okuyunuz ve parçaya göre soruları cevaplayınız.

DİVANU LUGATİ’T-TÜRK

“Türkler doğruluğa önem verirler. Verdikleri sözü yerine getirmeye çalışırlar. Misafire ikram etmek onlar için önemli bir gelenektir. Toplum içinde saygı görmek isteyen kişi dürüst davranmalıdır.”

a. Parçada anlatılan kültürel değerlere üç örnek yazınız.

b. Metinden hareketle Türk toplum yapısıyla ilgili çıkarımlarda bulununuz.

c. Bu değerlerin günümüzdeki önemini örneklerle açıklayınız.

5) Aşağıdaki paragrafı okuyunuz ve soruyu cevaplayınız.

Bir öğrenci, aşağıdaki şiirle ilgili inceleme yapmıştır.

TÜRKÜ

“Şu karşıki dağda kar var duman yok

Benim sevdiceğimde din iman yok

Yâr beni bırakmış ellere gitmiş

Benim derdim çoktur dermanım yok”

Öğrenci şu değerlendirmeyi yapmıştır:

“Şiirde ağır ve sanatlı bir dil kullanılmıştır. Şiirin konusu kahramanlıktır. Şiirde bireysel duygular bulunmamaktadır. ‘Dermanım yok’ sözü şiirin ahengini bozmuştur. Halk edebiyatına ait özellikler görülmez.”

Öğrencinin yaptığı değerlendirmedeki yanlış bilgileri gerekçeleriyle açıklayınız.

6) Aşağıda bir fabl verilmiştir. Eksik bırakılan bölümleri yönergeleri takip ederek yazınız.

SERİM

Yönerge: Olayın geçtiği mekânı ve kahramanları tanıtınız.

Tilkinin kurnaz, kuzunun ise saf olduğunu sezdiriniz.

Yazınızı 5 cümle ile sınırlandırınız.

Bir dere kenarında yaşayan küçük bir kuzu varmış.

DÜĞÜM

Bir gün aç bir tilki dere kenarına geldi. Kuzuyu görünce onu yemek istedi ancak buna bir bahane bulmaya çalıştı. Kuzuya sürekli suçlamalarda bulundu. Kuzu ise korkmasına rağmen kendini savunmaya çalışıyordu.

ÇÖZÜM

Yönerge: Olayı mantıklı ve tutarlı biçimde 3 cümle ile sonuçlandırınız.

ÖĞÜT

Yönerge:

Fablin vermek istediği mesajı kısa ve etkili bir cümleyle yazınız.

SORULARIN ÇÖZÜMLERİ İÇİN TIKLAYIN

<https://youtu.be/7OVHqxFIPLc?si=QYhsZL71EQVGi0dN>

CEVAP ANAHTARI

1. SORU

a.

Metinde verilmek istenen temel düşünce; insanın akıllı, sabırlı ve kontrollü davranmasının onu toplum içinde değerli kılacağıdır.

b.

Günümüzde düşünmeden hareket eden insanlar çeşitli sorunlar yaşayabilmektedir. Sabırlı ve bilinçli davranan kişiler ise hem iş hayatında hem sosyal ilişkilerde daha başarılı olmaktadır.

c.

Metinde akıllı insanların sabırlı davranacağı, öfkeyle hareket edenlerin ise pişman olacağı anlatılmıştır. Akıl ve sabır birlikte ele alınmıştır.

2. SORU

a.

Şiirde insan sevgisinin ve gönül kazanmanın önemli olduğu anlatılmaktadır.

b.

Şair, insanlar arasında sevgi ve hoşgörünün hâkim olması gerektiğini savunmaktadır. Günümüzde de insanların birbirine saygılı ve anlayışlı davranması toplumsal huzuru artırmaktadır.

c.

Sevgi

Hoşgörü

3. SORU

a.

Parçada yer alan toplumsal değerler:

Cesaret

Aile bağları

Dayanışma

b.

Metinde babanın oğluyla gurur duyması ve mutluluğun birlikte paylaşılması aile bağlarının güçlü olduğunu göstermektedir.

c.

Kahramanlık unsurlarının yanında günlük yaşama ait ayrıntıların bulunması, parçanın destandan halk hikâyesine geçiş özelliği taşıdığını göstermektedir.

4. SORU

a.

Parçada anlatılan kültürel değerler:

Doğruluk

Misafirperverlik

Dürüstlük

b.

Türk toplumunun güvene, ahlaki değerlere ve toplumsal saygıya önem veren bir yapıya sahip olduğu anlaşılmaktadır.

c.

Bu değerler günümüzde de önemlidir. Örneğin dürüst insanlar toplum içinde daha çok güven kazanmakta, misafirperverlik ise kültürel bir gelenek olarak sürmektedir.

5. SORU

Yanlış bilgiler ve doğruları:

“Şiirde ağır ve sanatlı bir dil kullanılmıştır.” ifadesi yanlıştır.

Şiirde sade ve anlaşılır bir halk dili kullanılmıştır.

“Şiirin konusu kahramanlıktır.” ifadesi yanlıştır.

Şiirde ayrılık, sevgi ve üzüntü temaları işlenmiştir.

“Şiirde bireysel duygular bulunmamaktadır.” ifadesi yanlıştır.

Şiirde özlem ve acı gibi bireysel duygular vardır.

“‘Dermanım yok’ sözü şiirin ahengini bozmuştur.” ifadesi yanlıştır.

Tekrarlar şiire ahenk katmıştır.

“Halk edebiyatına ait özellikler görülmez.” ifadesi yanlıştır.

Şiirde halk edebiyatına özgü sade dil ve türkü özellikleri bulunmaktadır.

6. SORU

SERİM (Örnek)

Bir dere kenarında yaşayan küçük bir kuzu varmış. Kuzu sakın ve kimseye zarar vermeyen bir hayvanmış. Yakındaki ormanda yaşayan tilki ise sürekli kolay av ararmış. Tilki, kurnaz planlar yaparak diğer hayvanları kandırmayı severmiş. Kuzu ise herkesi iyi niyetli sanacak kadar safmış.

ÇÖZÜM

Tilki tam kuzuya saldıracakken çoban köpeklerinin sesi duyuldu. Tilki korkuyla ormana doğru kaçtı. Kuzu ise tehlikeden kurtulduğunu anlayınca hemen sürüsünün yanına döndü.

ÖĞÜT

Kötü niyetli insanlar haklı görünmek için bahaneler üretebilir.